

**SPRAWOZDANIE Z VIII KONGRESU EKONOMISTÓW
POLSKICH**

Ewa Kiryluk-Dryjska, Karolina Pawlak

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

W dniach 29-30 listopada 2007 roku w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie odbył się VIII Kongres Ekonomistów Polskich, zorganizowany przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. Obradował on pod hasłem „Polska w gospodarce światowej – szanse i zagrożenia rozwoju”, a honorowy patronat nad nim objął Prezydent RP Lech Kaczyński. Na Kongres nadesłano 216 referatów, a w debatach kongresowych wzięło udział ponad 600 osób – przedstawiciele świata nauki, polityki i praktyki gospodarczej.

Celem Kongresu była identyfikacja szans i zagrożeń dynamizacji rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz perspektyw takiego rozwoju w skali międzynarodowej. W ponad 120-letniej tradycji spotkań ekonomistów polskich, VIII Kongres stanowił forum dyskusji i wymiany poglądów między ekonomistami, reprezentującymi różne ośrodki oraz nurty teoretyczne w ekonomii z przedstawicielami nauk pokrewnych oraz między teoretykami i praktykami. Wobec dużego zainteresowania problematyką Kongresu, obrady przyjęły postać moderowanej dyskusji i dyskusji panelowych. W pierwszym dniu Kongresu zorganizowano cztery równoległe sesje tematyczne:

1. Nauki ekonomiczne wobec wyzwań współczesności.
2. Polityka gospodarcza a rozwój kraju.
3. Jakość kształcenia ekonomicznego.
4. Ludzie biznesu i polityki o źródłach i barierach wzrostu gospodarki.

Dyskusję w blokach tematycznych poprzedziła sesja plenarna, zatytułowana „Polska transformacja i jej przyszłość”, dotycząca fundamentalnych problemów transformacji i konwergencji polskiej gospodarki. Drugi dzień Kongresu otwarły cztery równoległe panele specjalne:

1. Sektor finansowy – dylematy i kierunki rozwoju.
2. Prognozy makroekonomiczne.
3. Konwergencja gospodarcza Polski.
4. Przyszłość nauk ekonomicznych.

Obrady VIII Kongresu zakończono plenarną „Debatą o gospodarczej przyszłości Polski”.

Sesji plenarnej pt. „Polska transformacja i jej przyszłość” przewodniczyła prof. Elżbieta Mączyńska, a dyskusja odbyła się z udziałem prof. Marka Belki, prof. Grzegorza W. Kołodko, prof. Jerzego Hausnera, prof. Tadeusza Kowalika, prof. Adama Lipowskiego, prof. Zdzisława Sadowskiego, prof. Wacława Wilczyńskiego oraz prof. Leszka Zienkowskiego. Komentarz wygłosili prof. Stanisław Gomułka, prof. Roman Kuźniar i prof. Piotr Sztompka. Referaty przygotowane na obrady plenarne tworzyły obraz transformacji, a także stanowiły próbę ocen, niekiedy kontrowersyjnych, jej dorobku. Cechą wspólną wystąpień było uznanie przez referentów fundamentalnego znaczenia polityki ustrojowej dla prawidłowego rozwoju kraju. Spór toczył się natomiast dookoła problemów związanych z modelem ustroju społeczno-gospodarczego optymalnym dla Polski.

Tekst prof. Wilczyńskiego stanowił charakterystykę przesłanek i przebiegu procesu transformacji, z uwzględnieniem aspektów ekonomicznych, społecznych i politycznych. Autor podkreślił, że choć przełom 1989 roku otworzył Polsce drogę do demokracji i gospodarki rynkowej, spory o kształt ustroju gospodarczego okazały się długotrwałe. Jego zdaniem, gospodarce polskiej jest potrzebna konsekwentna polityka ustrojowa, zwiększenie zakresu wolności gospodarczej i odejście od sprzecznych z prawami gospodarki rynkowej przywilejów sektora państwowego oraz niektórych grup zawodowych.

Wyrazicielem opinii, że sprawa ustroju gospodarczego i sposobu pojmowania roli państwa ma zasadnicze znaczenie dla nauki ekonomii był także prof. Sadowski. W odróżnieniu od prof. Wilczyńskiego, stwierdził jednak, że mechanizm rynkowy, niezbędny dla efektywności gospodarki, nie może być pozostawiony sam sobie, gdyż prowadzi do powstawania wielkich zagrożeń dla przyszłości. Prof. Sadowski uznał, że jest potrzebne aktywne działanie wspomagające i korygujące ze strony państwa, co zresztą znajduje wyraz w koncepcji strategii trwałego rozwoju, przyjętej w programie Unii Europejskiej. Wskazał jednocześnie, że w światowej myśli politycznej i ekonomicznej nastąpiło odejście od klasycznego liberalizmu na rzecz doktryny neoliberalizmu, w której – w przeciwieństwie do liberalizmu – uznaje się mechanizmy wolnorynkowe za jedyną właściwą formę regulacji funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa.

Najbardziej krytycznej oceny transformacji dokonał prof. Kowalik, podkreślając, że obecny ład społeczno-ekonomiczny jest rezultatem konserwatywnej, neoliberalnej polityki, która w Polsce jest całkowicie bezzasadnie utożsamiana z liberalizmem w ogóle. W swoim referacie wskazał na konieczność rewindykacji tych nurtów liberalnych, które są otwarte na problematykę pełnego zatrudnienia, socjalnego bezpieczeństwa, demokracji właścicielskiej, egalitaryzmu i dystrybucyjnej sprawiedliwości.

Polemikę z prof. Kowalikiem podjął prof. Hausner. Klasyfikując Kowalika jako „lewicowego keynesistę”, zwolennika interwencjonizmu państwa w gospodarce, przede wszystkim po stronie popytowej i poprzez mechanizmy redystrybucyjne, zwrócił uwagę na to, że współczesna gospodarka od dawna nie odpowiada założeniom doktryny Keynesa. Zasadnicza zmiana polega na tym, że współczesne państwo nie jest już państwem interwencjonistycznym i redystrybucyjnym, a stało się państwem wspierającym i regulacyjnym.

Prof. Kołodko zauważył, że postęp w sferze zmian ustrojowych musi być oceniany poprzez ich wpływ na zdolności rozwojowe gospodarki. Posocjalistyczna transformacja do gospodarki rynkowej nie jest bowiem celem samym w sobie, lecz instrumentem do

osiągania nadrzędnego celu, którym jest zrównoważony społecznie, ekonomicznie i ekologicznie długofalowy rozwój. Referent wskazał na błędy w polityce gospodarczej okresu transformacji, realizowanej okresowo w oparciu o błędne teorie ekonomiczne. Zaznaczył, że przy lepszej koordynacji polityki zmian systemowych z polityką rozwoju społeczno-gospodarczego można było osiągnąć wzrost PKB nawet o połowę większy. Wybiegając w przyszłość, prof. Kołodko stwierdził, że Polska ma potencjał umożliwiający podwojenie PKB w ciągu najbliższych dziesięciu lat, wyraził jednak obawy, że pomimo korzyści wynikających z globalizacji i integracji Polski z Unią Europejską nie zostanie on wykorzystany ze względu na ogólną dysfunkcjonalność polityki. W ogólnej ocenie, uznał polską transformację za sukces, ale tylko w dwóch trzecich.

Poszukiwaniu drogi rozwoju dla Polski oraz perspektywom wzrostu gospodarczego w nadchodzących latach było poświęcone wystąpienie prof. Zienkowskiego. Mówca sformułował hipotezę o dużym prawdopodobieństwie nadejścia w ciągu najbliższych dwóch lub trzech lat dekonjunktury, co może spowodować ryzyko spadku tempa wzrostu PKB w Polsce do poziomu 1-2% rocznie oraz długotrwałą recesję w przypadku braku rozległych reform w okresie dobrej konjunktury. Referent przedstawił następnie priorytety reform gospodarczych: poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej, ograniczenie wydatków budżetu i tą drogą – zmniejszenie deficytu sektora finansów publicznych. Na zakończenie opowiedział się za wejściem Polski do strefy euro, podkreślając korzyści płynące z tego kroku z punktu widzenia potencjalnego tempa wzrostu PKB.

Za jak najszybszym przystąpieniem Polski do Europejskiej Unii Walutowej opowiedział się także prof. Belka. W jego opinii, pozostawanie poza strefą euro oznacza pogorszenie warunków konkurencyjności polskiej gospodarki i przyspieszenie utraty przewag konkurencyjnych o charakterze kosztowym.

Na kwestii racjonalizacji polityki ustrojowej i gospodarczej, w tym mikrostrukturalnej, oraz jej barierach skoncentrował się prof. Lipowski. Przedmiotem jego rozważań była niestabilność polityki i jej przyczyny tkwiące w instytucjach demokracji przedstawicielskiej.

We wszystkich wypowiedziach zwracano uwagę na to, że w Polsce przelomowi wynikającemu z transformacji towarzyszą: po pierwsze – zmiany cywilizacyjne, polegające na przechodzeniu od gospodarki industrialnej do gospodarki opartej na wiedzy (ciągle jeszcze nie w pełni zdefiniowanej), a po drugie – zjawiska integracji z UE i globalizacji. Podkreślano, że w warunkach takiego potrójnego „tsunami” łatwo o błędy, a kreatywność może przeplatać się z destrukcją.

W pierwszym dniu VIII Kongresu Ekonomistów Polskich odbyły się cztery sesje tematyczne. Przewodniczącym sesji pierwszej pt. „Nauki ekonomiczne wobec wyzwania współczesności” był prof. Bogusław Fiedor. W dyskusji panelowej udział wzięli: prof. Adam Budnikowski, prof. Marian Gorynia, prof. Paweł Bożyk, prof. Bożena Klimczak, prof. Andrzej Koźmiński oraz prof. Andrzej Wojtyna.

Główną myślą przewodnią dyskusji była próba znalezienia odpowiedzi na pytanie o kierunek ewolucji nauk ekonomicznych. Zastanawiano się, czy należy szukać nowego paradygmatu nauk ekonomicznych, czy też mówić raczej o kontynuacji i modyfikacji już istniejących. Uczestnicy sesji szczególną uwagę poświęcili Nowej Ekonomii Instytucjonalnej, podkreślając jej dużą użyteczność, między innymi w analizie bezprecedensowego w dziejach procesu przejścia od gospodarki centralnie sterowanej do gospodarki opartej na wolnym rynku i prywatnej przedsiębiorczości. Dyskusja skłoniła do wniosku,

że we współczesnych naukach ekonomicznych uwidaczniają się raczej próby kontynuacji i wzbogacania istniejącego paradygmatu, a nie jego odrzucenia.

Istotnym zagadnieniem, poruszonym przez uczestników sesji, była relacja ekonomii do innych dyscyplin społecznych, a w szczególności socjologii, psychologii, politologii czy historii. Postulowano potrzebę kooperacji, rozumianej jako otwieranie się poznawcze i metodologiczne ekonomii na inne nauki społeczne. Poszukując wyzwań dla współczesnej ekonomii podkreślano konieczność pogłębionej refleksji nad takimi problemami, jak: globalizacja, ekologiczne uwarunkowania rozwoju, wpływ odmienności kulturowych na modele rozwoju społeczno-gospodarczego czy też kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego.

Sesja druga pt. „Polityka gospodarcza a rozwój kraju” – ze względu na obszerność tematyczną została podzielona na trzy panele: konwergencja nominalna Polski z krajami obszaru euro, rynek pracy oraz rozwój wsi i rolnictwa w Polsce. Obradom przewodniczyła prof. Urszula Płowiec. W panelu dotyczącym nominalnej konwergencji Polski z krajami obszaru euro przewodniczył prof. Jerzy Osiatyński, w dyskusji panelowej udział wzięli: prof. Karol Lutkowski, prof. Witold Orłowski, prof. Stanisław Owskiak, prof. Urszula Płowiec, prof. Andrzej Sławiński, prof. Andrzej Wernik oraz dr Cezary Wójcik.

Z obrad wynika, że wyrazem realizacji polityki sprzyjającej kształtowaniu trwałego rozwoju kraju byłaby zaprogramowana, kompleksowa i systematycznie wdrażana konwergencja z krajami UE, zarówno nominalna, jak i realna. Aby osiągnąć ten cel, niezbędne jest wkroczenie w kolejną fazę reform gospodarczych w Polsce. Wzrost gospodarczy nie powinien być, zdaniem uczestników panelu, stymulowany tanią siłą roboczą, jak to miało do tej pory miejsce, lecz wzrostem inwestycji. W dyskusji podkreślano również możliwe korzyści i koszty przystąpienia Polski do Unii Gospodarczo-Walutowej. Według uczestników panelu, wstąpienie do strefy euro powinno zapewnić trwałość rozwoju, stąd celem Polski nie może być samo wejście do UGW, ale uzyskanie członkostwa w takim momencie i na takich warunkach, aby było można przyspieszyć rozwój kraju w tempie szybszym niż w sytuacji pozostania poza UGW.

Obradom panelu dotyczącego rynku pracy przewodniczył prof. Eugeniusz Kwiatkowski. W skład panelu weszli: prof. Stanisława Borkowska, prof. Marek Góra, prof. Wacław Jarmołowicz, prof. Marta Juchnowicz oraz prof. Urszula Sztanderska. Z rozważań dotyczących rynku pracy wynika, że istotnym źródłem słabości wzrostu gospodarczego jest przede wszystkim najniższa w UE stopa zatrudnienia ludności w wieku produkcyjnym oraz wysoka naturalna stopa bezrobocia. Zdaniem uczestników panelu główną przyczyną obu tych słabości jest niski poziom wykształcenia bezrobotnych i niedostosowanie struktury podaży pracy do wymagań rynku. W związku z tym podkreślano konieczność prowadzenia aktywnej polityki zatrudnienia, w tym korygowania jego obecnej struktury i wnikliwego kształtowania przyszłej.

Dyskusji panelowej dotyczącej problemów wsi i rolnictwa przewodniczył prof. Jerzy Wilkin, a w panelu udział wzięli: prof. Walenty Poczta, prof. Andrzej Czyżewski oraz prof. Andrzej Kowalski. W wyniku dyskusji postawiono diagnozę stanu istniejącego w zakresie rozwoju wsi i rolnictwa oraz korzyści wynikających z przyjęcia zasad Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej. Opinie w zakresie kierunków rozwoju wsi i rolnictwa były wśród uczestników panelu podzielone. W szczególności zrodziła się wątpliwość, czy Polska ma popierać ukształtowany w zachodnich krajach Unii model wielkoobszarowych gospodarstw, i czy w związku z tym w większym stopniu wspierać

konkurencyjność gospodarstw, czy też raczej promować zrównoważony rozwój wsi i rolnictwa. Rozwiązanie tego głównego dylematu rozwoju wsi i rolnictwa miałyby bardzo praktyczny wymiar, a mianowicie wskazałoby, jakie powinny być formy wsparcia rolnictwa i do jakich gospodarstw to wsparcie powinno trafić. Z dyskusji wynika, że polityka państwa wobec wsi i rolnictwa wymaga rozważnej weryfikacji, podkreślano, że poprawy wymaga jakość struktur instytucjonalnych na obszarach wiejskich, która w dużej mierze decyduje o dynamice rozwoju sektora rolnego.

Przewodniczącym sesji trzeciej, poświęconej jakości kształcenia ekonomicznego, był prof. dr hab. Marek Rocki. W panelu referaty zaprezentowali między innymi: prof. Marek Ratajczak, prof. Jan Stolarz, prof. Katarzyna Żukrowska oraz Prezes Związku Banków Polskich Krzysztof Pietraszewski. W głównym nurcie dyskusji zauważono, że pomimo wzrostu liczby uczelni wyższych, kształcących w kierunkach ekonomicznych, nie dokonano istotnych zmian w całości kształcenia. Podkreślano, że nadal brak jest konkretnych i ściśle zdefiniowanych pojęć, które powinny być podstawą kształcenia, czego najlepszym tego przykładem jest brak definicji kierunku ekonomia. W dyskusji pojawiały się wątpliwości co do tego, jak mierzyć jakość kształcenia ekonomicznego, to znaczy, jakie stosować do tego mierniki i kryteria oceny oraz kto ma być oceniającym. Podstawową konkluzję sesji można sprowadzić do stwierdzenia, że jakość edukacji i kształcenia powinien mierzyć rynek, czyli szeroko rozumiani pracodawcy. Powszechnie akceptowany był również wniosek o konieczności zagwarantowania autentycznej, a nie deklarowanej autonomii programowej uczelni wyższych. Prawdziwa autonomia pozwoliłaby skutecznie budować jakościowy wizerunek uczelni, zwiększać jej potencjał rozwojowy i pozycję społeczną. Zdaniem uczestników sesji nadmierne regulacje utrudniają inwestowanie w kapitał ludzki oraz dostosowywanie kwalifikacji absolwentów do oczekiwań gospodarki.

Sesja czwarta była poświęcona źródłom i barierom wzrostu gospodarki, a w szczególności problemowi ładu instytucjonalnego w wyzwalaniu przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce. W tej sesji, poza reprezentantami nauki, uczestniczyli przedsiębiorcy. Obradom przewodniczyła prof. Ewa Okoń-Horodyńska wraz z redaktorem Grzegorzem Cydejko. Wśród uczestników sesji panowała powszechna zgoda co do stwierdzenia, że szybkość i kierunki kreowania przedsiębiorczości zależą od istniejącej konstrukcji instytucjonalnej, która może być zarówno siłą motoryczną rozwoju, jak i jego barierą. W tym kontekście próbowano zastanawiać się, czy panujący w Polsce ład instytucjonalny sprzyja, czy też ogranicza przedsiębiorczość. Pojawiające się w dyskusji głosy, poparte wskaźnikami wielu instytucji o charakterze międzynarodowym, stworzyły pesymistyczny obraz funkcjonowania instytucji w Polsce. Wskazywano m.in. na: wysoki stopień korupcji, nieefektywne sądownictwo gospodarcze, nieelastyczne prawo pracy czy nadmierny wpływ rządu na system bankowo-ubezpieczeniowy. Pojawiły się opinie, że gospodarka nie jest priorytetem dla rządu, a siłą decydującą o gospodarce jest biurokracja, a nie przedsiębiorczość. Na zakończenie dyskusji przedsiębiorcy wysunęli postulaty do władz, mające na celu poprawę niekorzystnej sytuacji w zakresie jakości instytucji. Do głównych z nich należały: konieczność stworzenia przejrzystego systemu podatkowego oraz zmniejszenie podatków, stworzenie pakietu umożliwiającego szybkie i skuteczne wykorzystanie środków wspólnotowych, ustalenie poprawnych i dokładnych procedur stanowienia prawa, reforma finansów publicznych oraz uporządkowanie problemów rynku pracy. Postulowano również zmniejszenie reglamentacji oraz wprowadzenie rzeczywistych ułatwień dla biznesu.

W drugim dniu VIII Kongresu Ekonomistów Polskich odbyły się cztery panele specjalne, z których pierwszy, moderowany przez prof. Stanisława Rudolfa, był poświęcony „Dylematom i kierunkom rozwoju sektora finansowego”. W dyskusji uczestniczyli: prof. Władysław Baka, dr Jacek Bartkiewicz, prof. Sławomir Bukowski, prof. Władysław Jaworski, dr Jarosław H. Kozłowski, prof. Jan Monkiewicz oraz dr Ryszard Petru. Uznając, że trudno przecenić rolę systemu finansowego dla sprawnego funkcjonowania każdej gospodarki, pobudzania wzrostu gospodarczego itp., uczestnicy panelu przedstawili swoje opinie na temat struktury i stanu rynku finansowego w Polsce. Dyskusja skoncentrowała się na takich problemach, jak: konieczność i właściwy zakres regulacji w sektorze finansowym, stabilność finansowa, traktowana jako dobro publiczne i warunkowana stabilnością sektora bankowego, aprecjacja złotego, negatywne zjawiska, związane z nadmiernym udziałem kapitału zagranicznego w sektorze bankowym, działalność Narodowego Banku Polskiego, a także zmiany obserwowane w minionych 10 latach w polskim sektorze finansowym.

Panelowi drugiemu, dotyczącemu „Prognoz makroekonomicznych”, przewodniczył dr Krzysztof Markowski. W obradach uczestniczyło kilkadziesiąt osób, w tym wicepremier Waldemar Pawlak, prezes NBP, Sławomir Skrzypek oraz poseł na sejm RP Marek Borowski. Debatę wzbogaciło wręczenie Szklanej Makrokuli oraz Złotych Mikrometrów – nagród przyznanych przez miesięcznik „Nasz rynek kapitałowy” za najbardziej trafne prognozy makroekonomiczne w 2006 roku. Poza kwestiami trafności prognoz, ich znaczenia dla gospodarki i wpływu na politykę makroekonomiczną, poruszono problematykę metodologii przygotowywania i oceny prognoz, a także wyspecyfikowano zjawiska makroekonomiczne, warunkujące w najbliższych latach możliwości rozwoju polskiej gospodarki. Wskazano także na potrzebę dyskusji nad rolą instytucji rządowych oraz niezależnych ośrodków badawczych w opracowywaniu prognoz makro.

Panel trzeci był poświęcony „Konwergencji gospodarczej Polski”. Moderatorem w dyskusji była prof. Barbara Libera. W panelu udział wzięli: prof. Krzysztof Rybiński, prof. Leon Podkaminer, prof. Włodzimierz Siwiński, prof. Grzegorz Gorzelak, prof. Krzysztof Malaga, prof. Witold Kieżun, prof. Jerzy Kleer oraz prof. Leszek Jasiński. Panel był kontynuacją dyskusji zapoczątkowanej w sesji drugiej Kongresu. W dyskusji postawiono hipotezę o dekonwergencji krajów Europy Środkowej i Wschodniej w obszarze kapitału intelektualnego. Uznano to za istotne zagrożenie dla dalszego wzrostu i wskazano na konieczność stworzenia długofalowej wizji rozwoju w tej dziedzinie. Innym punktem dyskusji był temat nadwartościowości lub podwartościowości waluty w strategii przyjmowania euro. Rozważano również problem konwergencji regionów polskich oraz konwergencji Polski w ramach Unii Europejskiej w odniesieniu do polityki spójności. Podkreślano, aby w modelach wzrostu, mających na celu badania stopnia konwergencji, były uwzględniane wszystkie rodzaje kapitału: ludzki, społeczny, kulturowy, intelektualny oraz kapitał wiedzy.

Panelowi czwartemu, dotyczącemu „Przyszłości nauk ekonomicznych”, przewodniczył prof. Zbigniew Hockuba. W obradach panelowych uczestniczyli prof. Tomasz Żylicz, prof. Maria Lissowska, prof. Jerzy Wilkin, prof. Bogusław Fiedor, prof. Ryszard Szewczyk. Panel był kontynuacją dyskusji zapoczątkowanej w sesji pierwszej Kongresu. Dyskusja miała metodologiczny charakter, podkreślano coraz bardziej widoczny podział ekonomii na ilościową i jakościową, zwracając uwagę na niebezpieczeństwa związane z rygorystycznym stosowaniem obu podejść. Pojawiła się również, budząca kontrowersje, sugestia, że ekonomia staje się nauką empiryczną, a wręcz eksperymen-

talną. Obrady zakończono stwierdzeniem, że ważność powstających teorii ekonomicznych będzie mogła być w pełni zweryfikowana dopiero w przyszłości.

Podsumowanie dwudniowych obrad kongresowych stanowiła plenarna „Debata o gospodarczej przyszłości Polski”, której przewodniczyła prof. Joanna Kotwicz-Jawor. W dyskusji nad kształtem przyszłego ustroju gospodarczego Polski oraz potencjalnymi scenariuszami rozwoju gospodarki w długim okresie wzięli udział: prof. Antoni Kukliński, dr Janusz Lewandowski, prof. Kazimierz Łaski, prof. Mario Nuti, dr Piotr Pysz oraz prof. Dariusz Rosati.

W debacie zwrócono uwagę, że zmiany w otoczeniu zewnętrznym będą w najbliższym czasie kształtowane przede wszystkim przez procesy globalizacji, a następnie przez procesy postępu technologicznego, zwłaszcza w dziedzinie technologii dotyczących informatyki i telekomunikacji. Podkreślono, że te dwa zjawiska – globalizacja i zmiany technologiczne – mają jeden wspólny cel, mianowicie zaostrzają konkurencję, jakiej musi stawić czoło polska gospodarka i polskie przedsiębiorstwa. Jeśli chodzi o warunki działania gospodarczego wewnątrz kraju, wpływ na nie będą wywierać niekorzystne zmiany demograficzne, dostęp do Jednolitego Rynku Europejskiego, a także rosnące oczekiwania wewnętrzne w zakresie poprawy poziomu życia i dobrobytu materialnego, wynikające z obecnej dobrej koniunktury oraz członkostwa w Unii Europejskiej. Zdaniem prof. Rosatiego, między procesami zewnętrznymi i wewnętrznymi istnieje potencjalny konflikt rysujący się pomiędzy subiektywnymi oczekiwaniami społeczeństwa polskiego a obiektywnymi uwarunkowaniami polityki gospodarczej. Łagodzenie tego konfliktu uznaje on za główne wyzwanie dla polityki gospodarczej i społecznej w nadchodzących latach.

W dyskusji wskazano także na najważniejsze zagrożenia na drodze do dynamizacji rozwoju gospodarczego Polski. Wśród nich wyróżniono: presję globalizacji, nadmierne oczekiwania w stosunku do możliwości zwiększania wydajności pracy, zbyt niskie wydatki na B+R, złą strukturę edukacji, ograniczone możliwości budowy strategii, ograniczenia wprowadzane poprzez regulacje unijne, brak szans na ścieżkę liberalizmu demokratycznego i kontynuację ścieżki neoliberalnej, zagrożenie dalszym wzmocnieniem złotego oraz zagrożenie zmarnowania funduszy strukturalnych.

W kolejnej części debaty plenarnej przedstawiono informacje o makroekonomicznych projektach generalnych i ważnych wydarzeniach. Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, prof. Teresa Lubińska, omówiła budżet zadaniowy dla Polski. Dyrektor Biura ds. Integracji ze Strefą Euro przy Narodowym Banku Polskim, dr Cezary Wójcik, podzielił się informacjami na temat działalności samego Biura, a także integracji Polski ze strefą euro. Z kolei prof. Adam Szeworski, w kontekście przygotowań do jubileuszowych obchodów, związanych z życiem i twórczością prof. Michała Kaleckiego, przedstawił sylwetkę naukową tego ekonomisty.

Obrady plenarne zakończyły sprawozdania przewodniczących sesji równoległych i paneli specjalnych oraz podziękowania organizatorów za udział w VIII Kongresie Ekonomistów Polskich.